

ВИКОРИСТАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПІДХОДІВ І СТАНДАРТІВ У ПІДГОТОВЦІ КАДРІВ НОВОЇ ГЕНЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ

У статті вказується на те, як у ході «перезавантаження» підготовки кадрів нової генерації, в тому числі державних службовців, в Україні використовуються європейські теоретичні напрацювання та практичний досвід щодо досягнення консолідації сучасного поліетнічного українського суспільства. Автор звертає особливу увагу на те, як це сприяє прискоренню «європеїзації» та запровадженню кращих світових зразків соціально-політичних стандартів і вимірів.

Ключові слова: підготовка кадрів, європейський досвід, світові стандарти, реформування українського суспільства.

В статье указывается на то, во время «перезагрузки», подготовки кадров новой генерации, в том числе государственных служащих, в Украине используются европейские теоретические наработки и практический опыт для достижения консолидации современного полиэтнического украинского общества. Автор обращает особое внимание на то, как это содействует ускорению «европеизации» и утверждению лучших мировых образцов социально-политических стандартов и измерений.

Ключевые слова: подготовка кадров, европейский опыт, мировые стандарты, реформирование украинского общества.

The article points out how during so called «reset» of the training of a new generation of public servants, including civil servants, European theoretical developments and practical experience is being used in Ukraine in order to achieve the consolidation of the modern multi-ethnic society. The author pays particular attention to how it contributes to the acceleration of the «Europeanization» and the introduction of the world's best examples of socio-political standards and measurements.

Key words: training of public servants, the European experience, world standards, reform of the Ukrainian society.

Вступ. Актуальність аналізу світових та європейських тенденцій суспільної консолідації на сучасному етапі трансформації українського суспільства незаперечна. На сьогодні, після проведення виборів Президента України і підготовки нових виборів до Верховної Ради України, логічно завершиться дуже важливий етап, пов'язаний із здійсненням комплексного реформування українського суспільства.

Важливе місце у здійсненні сучасних реформ займає підготовка кадрів нової генерації, в тому числі державних управлінців, від яких залежить подальший розвиток України, і зокрема, на шляху здійснення консолідації багатоетнічного нашого суспільства.

Аналіз досліджень і публікацій. Вивченню проблем використання європейського досвіду в різних сферах здійснення сучасних українських реформ і, в тому числі, питань досягнень консолідації суспільства значну увагу приділяють

такі вчені, як Ю. Габермас [1], Ю. Древаль [2], Г. Касьянов [3], Н. Латигіна [4], В. Малиновський [5], Г. Марушевський [6], С. Федуняк [7] та інші. Вони найбільшу увагу зосереджували на розгляді необхідності наближення владних інституцій України до стандартів Європейського Союзу. Актуальними в даному плані є й наукові доробки В. Газіна [8], М. Гордієнка [9], Г. Дашутіна і М. Михальченка [10], В. Кафарського [11], Я. Куді [12] та Ф. Рудича [13], в яких розглядаються проблеми консолідації українського суспільства в контексті трансформації політичних систем в країнах СНД, Балтії, Центральної та Східної Європи.

Постановка задачі. Аналіз використання в Україні європейського досвіду щодо здійснення консолідації сучасного українського суспільства, автор даної статті, висвітлив разом з кандидатом наук з державного управління, доцентом Миколаївського аграрного університету В. Татаренко

на Всеукраїнській науковій конференції з міжнародною участі в Івано-Франківську 2-3 березня 2012 р. [14].

В опублікованих матеріалах розкривається необхідність запровадження європейських стандартів у різних сферах в тому числі і в освіті в ході підготовки кадрів нової генерації [15].

Формулювання цілей статті. Метою статті є висвітлення кращих зразків із зарубіжних досягнень в післявоєнний період (друга половина ХХ – початок ХХІ століть) здійснень консолідації суспільства з метою об'єднання зусиль на подолання різнопланових перешкод та протиріч і послідовне запровадження нагальних реформ.

Виклад основного матеріалу. Найбільш яскравим прикладом в даному плані є іспанський пакт взаємопорозуміння та примирення, укладений у жовтні 1977 року. Цей політичний акт іспанської еліти зумовив спільне поховання франкістів і республіканців під Хрестом Сьєрра-де-Гвадаррами та завершення епохи авторитаризму і громадянської війни [16].

На необхідність використання даного досвіду зверталась особлива увага під час засідання «круглого столу» під назвою «Консолідація суспільства і відповідальність еліт», який організував у 2006 р. Національний інститут стратегічних досліджень [17]. Вітчизняні експерти з тих пір посилили увагу на доцільність впровадження в українські реалії даного досвіду, особливо в ході подолання труднощів у досягненні української ідентичності, а саме з вирішенням проблем стосовно використання української мови як державної, не тільки в освіті, а й в цілому у громадянському житті, нівелювання поглядів щодо геополітичної орієнтації і т. д.

На необхідність врахування в демократичних державах таких внутрішніх чинників, які сприяють створенню та реалізації спільної національної ідеї, розробленню та впровадженню стратегії зрівноваженого (стійкого) розвитку вказувалось у рішеннях ХІХ Спеціальної Генеральної асамблеї ООН ще в 1997 р. Бо ж саме такі чинники відіграють значну роль в розбудові суспільно-політичного життя на основі довіри та взаєморозуміння і є основними позитивними складниками суспільної консолідації [18].

Українська національна ідея як фактор налагодження міжкультурного діалогу була і є предметом багатьох дискурсів серед вчених та практиків. Питанням, що стосується подолання духовної кризи у суспільстві, зокрема й шляхом утвердження національної ідеї, що сприяє національній самоідентифікації, розвитку культури, оволодінню цінностями світової культури, загальнолюдськими надбаннями, значна увага приділялась на різних парламентських слуханнях і найбільше про це мова велась у 2003 р., коли обговорювалась «Духовна криза суспільства і шляхи її подолання» [19].

Слід зазначити, що національна ідея охоплює комбінацію світоглядних поглядів, мету, головні

ідеали, інтенцію до загальнолюдських та національних цінностей за умови їхнього поєднання, консолідацію суспільства.

Отже, можна сказати, що поняття «національна ідея» і «консолідація суспільства» тісно пов'язані між собою: одним із шляхів останньої є утвердження і реалізація першої, водночас остання має бути складником першої.

Наявні наукові дослідження, філософські роздуми, практичні рекомендації й конкретні ідеї щодо нації, держави, державності, ролі націоналізму, громадянського суспільства приводять до думок, що саме національна єдність, консолідація суспільства, усвідомлення спільної мети та спільна відповідальність за її втілення відіграватимуть вирішальну роль у здійсненні демократичних перетворень в Україні, формуванні активного громадянського суспільства та побудові демократичної правової держави загального добробуту і запровадження кращих зразків європейських і світових стандартів та принципів.

Важливим фактором у досягненні суспільної злагоди є забезпечення консолідаційних засад на таких чотирьох рівнях демократичного устрою: консолідація центральних конституційних органів, таких як президент, уряд, парламент і суди; представницька консолідація, тобто консолідація територіального і функціонального представництва інтересів; інтегративна консолідація, зокрема зниження стимулів до позаконституційних дій, спрямованих проти демократії, з боку потенційних груп вето (військовиків, великих землевласників, підприємців, радикальних рухів тощо) до такого рівня, коли вони інтегровані у демократію настільки, що віддають перевагу цій системі перед будь-якою іншою; консолідація громадянської культури, яка сприяє міцності політичної системи, заснованої на демократії.

Яскравий приклад економічного та культурного піднесення подає Німеччина за часів Конрада Аденауера, коли на основі християнських принципів країна досягла високого рівня консолідації суспільства і стала одним із творців об'єднаної Європи [20].

Світова та європейська практика дій однієї політичної команди для досягнення національних пріоритетів передбачає надзвичайно високий рівень солідарної дисципліни й відповідальності владних кіл держави, а недотримання цих принципів тягне за собою важкі наслідки для порушників, хоч би ким вони були і якими б намірами керувалися. Інтереси національної консолідації потребують послідовнішого впровадження цих засад і в українському Уряді. Досвід окремих європейських країн щодо формування нації, утвердження національної ідентичності та консолідації суспільства навколо цієї мети можуть збагатити і повинні Україну в ході здійснення сьогоденного реформування.

Так, Чеський національний рух за утвердження національної ідентичності, виходячи з витоків австрійської, північнонімецької, слов'янської, богемської,

а також власне чеської ідентичності, взяв за основу мову, мовне питання, тобто один з етнічних аспектів. І сьогодні чеська мова займає у чеській національній ідентичності визначне місце [21].

Досягнення консолідації в Угорщині залежало від міжнародного фактору і балансу сил. Але ключовим питанням для політичної еліти Угорщини завжди було створення і використання внутрішніх можливостей з метою уникнення підводних каменів і пасток [22, с. 147-155].

Польська національна ідентичність, яка має переважно громадянські й державні риси та базується на мультіетнічному контексті, у новітній історії не раз переживала випробування, відроджуючись у процесі від держави до нації і від нації до держави [23].

Сьогодні в ході здійснення комплексних реформ посиленої уваги вимагає проведення адміністративно-територіальної реформи у Чехії та Словаччині [24, с. 202-210], подолання протиріч в Італії [25].

Хочеться відмітити, що науковці Чорноморського державного університету імені Петра Могили відносно дослідження і пропаганди світового досвіду і, зокрема, європейських стандартів нагромадили власний досвід.

На ці аспекти звертається постійна увага ректорату університету. На кафедрах завжди рекомендується студентам, аспірантам і докторантам, викладачам із науковим ступенем і без нього брати участь у різних конкурсах, зарубіжних програмах з метою отримання грантів для проходження практик за кордоном, стажувань і тренінгів, брати участі у міжнародних проектах, проведенню різних наукових, практичних і методичних конференцій, семінарів, асамблей і т. д. Особлива увага даному напрямку приділяється в Інституті державного управління, де готуються магістри з державної служби за спеціальністю світова та європейська інтеграція.

В університеті стало традицією мобілізувати студентів, бакалаврів і магістрів, молодих учених готувати статті для спеціалізованих молодіжних наукових вісників з євроінтеграційних питань. А викладачам рекомендується публікувати подібні

матеріали у 18-ти Ваківських збірниках, друкування яких здійснюється у власному видавництві, а також публікуються монографії, навчальні посібники з цих проблем, а також захищаються кандидатські й докторські дисертації.

Дані проблеми завжди перебувають в центрі уваги керівників та активістів різних міжнародних ресурсних центрів і клубів, які нерідко створювалися за участю європейських посольств та інших міжнародних організацій, ліг, асоціацій.

У Чорноморському державному університеті імені Петра Могили рік тому, а саме під час проведення у травні 2011 р. Днів Європи у Миколаївській області в урочистих умовах за присутністю 10 посольств та керівника Представництва ЄС в Україні, Посла Жозе Мануела Пінту Тейшейри було зачитано наказ ректора про створення спеціалізованої кафедри на честь одного із засновників ЄС Жана Моне. Тоді ж призначено завідувачем кафедри, соросівського викладача, кандидата політичних наук, докторанта Юліану Палагнюк. Зараз окреслені основні напрями освітньої, інформаційної та наукової діяльності у сфері європейської інтеграції України, які нині успішно реалізуються.

Висновки та рекомендації. Для забезпечення поступального розвитку України на шляху до держави загального добробуту, успішності запланованих реформ, подолання протиріч у суспільстві, зміцнення позицій на міжнародній арені важливе місце займає використання європейських підходів і стандартів у підготовці кадрів нової генерації.

Все це базується на необхідності розширення реформ і методів пропаганди використання європейських підходів і стандартів у всіх соціально-політичних напрямках розвитку української держави, в тому числі і в освітній сфері.

Таким чином, вивчення досвіду зарубіжних країн, впровадження європейських стандартів стали необхідним чинником для конструювання національних передумов реформування і успішної реалізації кадрів нової генерації, в тому числі і державних службовців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Габермас Ю. Громадянство і національна ідентичність / Умови громадянства : Зб.ст. / Під редакцією Варта ван Стінбергена. – К. : Ника-Центр. – 2005. – С. 49–70.
2. Древаль Ю. Д. Теорія конфліктів і організація роботи парламентів // Наукові записки. Вип. 42. – К. : ІПЕНД ім. І. Ф. Кураса. – 2008. – С. 40–47.
3. Касьянов Г. В. Україна 1991-2007. Нариси новітньої історії / Г. В. Касьянов. – К. : Наш час. – 2008. – 432 с.
4. Латигіна Н. Щляхи та структурні фази демократизації суспільства // Політичний менеджмент. – 2005. – № 2. – С. 68–77.
5. Малиновський В. Я. Державне управління / В. Я. Малиновський. – К. : Атика. – 2008. – 608 с.
6. Марушевський Г. Ідея збалансованого (сталого) розвитку як чинник консолідації українського суспільства. – Електронне науково-фахове видання «Українознавство». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ualogos.kiev.ua>.
7. Федуняк С. Зовнішній чинник та процес консолідації української нації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrainaforever.narod.ru> ; <http://www.kennan.kiev.ua/kpp>.
8. Газін В. П. Проблема німецько-французького примирення після Першої світової війни: Історичний вимір / В. П. Газін. – К. : Атика. – 2008. – 324 с.
9. Гордієнко М. Етнонаціональна політика у сучасному українському суспільстві / М. Гордієнко // Персонал. – 2006. – № 5. – С. 20–24.

10. Дашутін Г. Український експеримент на терезах гуманізму / Г. Дашутін, М. Михальченко. – К. : Парламентське видання. – 2001. – 336 с.
11. Кафарський В. І. Політичні партії України: конституційно-правове регулювання організацій та діяльності / В. І. Кафарський. – К. : Логос. – 2008. – 599 с.
12. Кудь Я. Битва залізного канцлера// Український діловий тижневик «Контракти» / Я. Кудь. – 2008. – 24 листопада.
13. Рудич Ф. М. Много ли власти нужно власти? / Ф. М. Рудич. – К.: Наукова думка. – 2010. – 304 с.
14. Програма ІV Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю на тему: «Національна революція: загальноєвропейська традиція та український контекст»: – Івано-Франківськ. – Лілея НВ. – 2012. – С. 12.
15. Багмет М. О. Використання європейського досвіду для здійснення консолідації сучасного українського суспільства / М. О. Багмет, В. Б. Титаренко // Національна революція: загальноєвропейська традиція та український контекст. – Івано-Франківськ. – Лілея НВ. – 2012. – С. 37.
16. Писарчук М. Пакт Монклоа: іспанський урок для України / М. Писарчук [Електронний ресурс]. // Інформаційне агентство УНІАН. – 09.02.2009. Режим доступу : <http://www.unian.net/ukr/news/news-299666.html>.
17. Консолідація суспільства і відповідальність еліт в умовах виборчого процесу 2006 р. в Україні [Електронний ресурс] // Збірник матеріалів «круглого столу» за редакцією С. І. Мітряєвої. Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/book/Mitryeva3>.
18. ХІХ Спеціальна Генеральна асамблея ООН. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.un.org/ru/ga>
19. Про Рекомендації парламентських слухань «Духовна криза суспільства і шляхи її подолання». – Постанова Верховної Ради України від 20 квітня 2004 року № 1689. – ІV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : – <http://zakon1.rada.gov.ua>.
20. Конрад Аденауер. Отець нової Німеччини. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.c-cafe.ru/days/bio/19/007_19.php.
21. Национальное движение в Чехии // Всемирная история. Энциклопедия. – Т. 6. – М. : НЭС. – 2006. – С. 140–142.
22. Брусилівська О. І. Політична трансформація Угорщини та Чехії в другій половині 90-х рр. ХХ – на початку ХХІ ст. Порівняльний аналіз / О. І. Брусилівська. – Одеса : Науковий вісник. Том 10. Вип. 11. Соціальні і політичні науки. – ОНУ ім. І. І. Мечнікова. – 2005. – 225 с.
23. Польское национально-освободительное движение [Электронный ресурс]. – Режим доступа : revolution.allbest.ru/history.
24. Все страны мира. – М. : Вече. – 2001. – 706 с.
25. Streth, Bo and Triandafyllidou, Anna. Representations of Europe and the Nation in Current and Prospective Member – States: Media, Elites and Civil Society/ The Collective State of the Art and Historical Reports. – Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. 2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <ftp://ftp.cordis.europa.eu>.

Рецензенти: Плеханов Д. О., д. держ. упр., доцент;
Палагнюк Ю. В., к. політ. наук, доцент.

© Багмет М. О., 2012

Дата надходження статті до редколегії 02.04.2012 р.

БАГМЕТ Михайло Олександрович – доктор історичних наук, професор Чорноморського державного університету імені Петра Могили, завідувач кафедри державної політики та менеджменту.

Коло наукових інтересів: євроінтеграційні та державотворчі процеси, творче використання зарубіжного досвіду у підготовці кадрів нової генерації.